

Postanowienie z dnia 9 czerwca 2010 r.

II PZ 17/10

Roszczenie pracownika o zasądzenie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wyrządzoną mobbingiem, nierównym traktowaniem lub naruszeniem godności pracowniczej (art. 94³ § 3 k.p. albo art. 24 § 1 k.c. w związku z art. 445 k.c. lub art. 448 k.c. w związku z art. 300 k.p.) ma charakter majątkowy, stąd też o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia.

Przewodniczący SSN Roman Kuczyński, Sędziowie SN: Zbigniew Korzeniowski, Romualda Spyt (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 czerwca 2010 r. sprawy z powództwa Marii B.-Z. przeciwko Prokuraturze Okręgowej w W. o odszkodowanie, na skutek zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 12 stycznia 2010 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy w Warszawie, postanowieniem z dnia 12 stycznia 2010 r. odrzucił skargę kasacyjną powódki Marii B.-Z. wniesioną w dniu 16 grudnia 2009 r. od wyroku tego Sądu z dnia 19 października 2009 r.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy stwierdził, że na podstawie art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, w sprawach gospodarczych - niższa niż siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Z kolei na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. Sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę,

której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Skarga kasacyjna z innych przyczyn - niż uchybienie terminu - niedopuszczalna, to, między innymi, skarga wniesiona od orzeczenia sądu drugiej instancji, od którego ten środek zaskarżenia nie przysługuje ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Sąd podniósł, że we wniesionej w dniu 16 grudnia 2009 r. skardze kasacyjnej jako wartość przedmiotu zaskarżenia wskazano kwotę 7.856,88 zł.

Pełnomocnik powódki wniósł na powyższe postanowienie zażalenie, zarzucając obrazę przepisów prawa procesowego - art. 398² § 1 k.p.c. - polegającą na wyrażeniu niesłusznego poglądu prawnego co do niedopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach z zakresu prawa pracy o zadośćuczynienie w kwocie poniżej dziesięć tysięcy złotych związanego z ochroną dóbr osobistych, naruszonych przez mobbing i uchybienie godności pracowniczej, tj. ze szkodą niemajątkową.

W uzasadnieniu podniesiono, że przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie nie jest ustalenie prawa majątkowego lub szkody materialnej, sprawa dotyczy ochrony dóbr osobistych naruszonych w wyniku mobbingu i uchybienia godności pracowniczej oraz powstania w związku z tym szkody niemajątkowej lecz szkody na osobie. Roszczenie o naprawienie tej szkody na osobie przybrało postać zadośćuczynienia. Wobec tego wysokość roszczenia tytułem zadośćuczynienia nie decyduje o dopuszczalności skargi kasacyjnej. Podkreślono też, że przepis art. 398² § 1 k.p.c. nie dotyczy skarg kasacyjnych w sprawach o roszczenia niemajątkowe niezwiązane ze szkodą majątkową (materialną). Wyrażenie odmiennego poglądu co do dopuszczalności skargi kasacyjnej godziłoby w interesy prawne pokrzywdzonego pracownika, zgłaszającego umiarkowane roszczenia o zadośćuczynienie w związku z krzywdą, jaką doznał w wyniku mobbingu lub naruszenia godności pracowniczej. Ponadto ustalenie niedopuszczalności skargi kasacyjnej w tego rodzaju sprawach eliminowałoby kontrolę orzecznictwa drugoinstancyjnego co do roszczeń niemajątkowych. Zauważono także, że o wadze spraw poddanych jurysdykcji Sądu Najwyższego nie decyduje wyłącznie wysokość roszczenia, lecz znaczenie sprawy w odniesieniach międzyludzkich.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione. Przyznanie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przewidują między innymi art. 24 k.c., art. 445 k.c., art. 448 k.c. i art. 94³ § 3

k.p. Każdy z tych przepisów łączy przyznanie zadośćuczynienia z naruszeniem dóbr osobistych poszkodowanego. Osoba, której dobra osobiste zostały zagrożone lub naruszone cudzym działaniem (w tym mobbingiem) może dochodzić ochrony prawnej zarówno za pomocą roszczenia niemajątkowego, a więc roszczenia o zaniechanie działania zagrażającego dobru osobistemu, roszczenia o zaniechanie działania naruszającego dobro osobiste lub roszczenia o dopełnienie czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego, w szczególności złożenia stosownego oświadczenia (art. 24 § 1 zdanie drugie k.c.), jak i roszczeń majątkowych (art. 24 § 1 zdanie trzecie k.c.) w postaci żądania zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego lub odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny - art. 445 § 1 k.c. i art. 448 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2009 r., II CZ 20/09, LEX nr 511983), w przypadku zaś mobbingu - art. 94³ § 3 k.p. Wybór sposobu ochrony należy do poszkodowanego.

Przyjęcie koncepcji prezentowanej w zażaleniu o niemajątkowym charakterze zadośćuczynienia za krzywdę związaną z naruszeniem dobra osobistego oznaczałoby uznanie istnienia „niemajątkowego żądania pieniężnego”, co jest błędne z punktu widzenia logiki (*contradictio in adiecto*). Z zasady bowiem żądanie uiszczenia określonej sumy pieniężnej nie może być uznane za roszczenie niemajątkowe, bez względu na podstawę tego żądania. Tego charakteru procesowego nie zmienia zatem niemajątkowy charakter chronionego dobra. Przykładowo, w wyroku uwzględniającym takie powództwo dopuszczalne jest rozłożenie świadczenia (zadośćuczynienia) na raty (art. 320 k.p.c.) lub stosowanie instytucji miarkowania (art. 440 k.c.); jego egzekucja odbywa się tylko według przepisów o egzekucji świadczeń pieniężnych. To również przemawia za tym, że wyrok taki zasądza świadczenie majątkowe (pieniężne). Nie sposób bowiem przyjąć, że to samo roszczenie ma w procesie charakter niemajątkowy, a w egzekucji - charakter pieniężny. Podkreślić także należy, że tak ukształtowane powództwo (o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę) nie prowadzi wprost do usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego, czyli bezpośrednio jego ochrony, lecz ma na celu uzyskanie satysfakcji dla pokrzywdzonego i wymierzenie dolegliwości ekonomicznej (w celach represyjno-wychowawczych) dla sprawcy umyślnego naruszenia dobra osobistego (por. także uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 1985 r., III CZP 27/85, OSNC 1985, nr 12, poz. 185). Wyłączną albo dominującą funkcją zadośćuczynienia pieniężnego z

art. 445 k.c., art. 448 k.c. i art. 94³ § 3 k.p. jest funkcja kompensacyjna, co nadaje mu wyraźny charakter majątkowy.

Wszystkie te argumenty prowadzą do wniosku, że roszczenie o uiszczenie określonej kwoty pieniężnej z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego, oparte na przepisie art. 24 k.c., art. 445 k.c., art. 448 k.c. czy art. 94³ § 3 k.p. jest żądaniem procesowym majątkowym, a ściślej mówiąc - pieniężnym, między innymi, przy określeniu wartości przedmiotu sporu, jak i właściwości rzeczowej sądu lub przy rozkładaniu świadczenia na raty (art. 320 k.p.c.), jak również przy kwalifikacji sprawy z punktu widzenia dopuszczalności skargi kasacyjnej. Identyczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 października 2006 r., I PZP 3/06 (OSNP 2007 nr 11-12, poz. 151), stwierdzając, że właściwość rzeczową sądu okręgowego w sprawie z powództwa pracownika, której przedmiotem jest wyłącznie roszczenie o zasądzenie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (na podstawie art. 94³ § 3 k.p. albo art. 24 § 1 zdanie trzecie k.c. w związku z art. 445 k.c. lub art. 448 k.c. w związku z art. 300 k.p.), określa się na podstawie art. 17 pkt 4 k.p.c. Przyjął zatem, że sprawa ta jest sprawą o roszczenia majątkowe. Nie budzi również wątpliwości, że roszczenie wynikające z przepisu art. 94³ § 4 k.p., które nie stanowi zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, lecz jest odszkodowaniem za szkodę poniesioną na skutek rozwiązania stosunku pracy, ma również charakter majątkowy.

W niniejszej sprawie powódka zaskarżyła skargą kasacyjną rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji oddalające jej apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na skutek mobbingu i nierównego traktowania oraz z tytułu naruszenia godności pracowniczej, które oparła na art. 94³ § 2 i 4 k.p. oraz „art. 23 k.c. w związku z art. 417 § 1 k.c.”. Było to jedyne zgłoszone roszczenie, mające charakter majątkowy, a określona w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia - mniejsza niż dziesięć tysięcy złotych - zasadnie doprowadziła do jej odrzucenia przez Sąd drugiej instancji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====